

ZBOROVÝ ČASOPIS

Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kraľovany
ročník I. číslo 3. rok 2017

TÉMA: 500

SLOVO NA ÚVOD

„A je to tu!“ máme chuť s radostou kričať.

Je tu čas, v ktorom si príroda oblieka svoj pestrofarebný plášť.

Je tu čas, keď žiaci a študenti opäť zasadli do školských lavíc.

Je tu čas, mesiac, v ktorom chceme našim starším prejaviť viac úcty a vďačnosti.

Je tu čas, keď z polí, sádov a záhrad zbierame úrodu.

Je tu čas, kedy v tichosti spomíname na svojich drahých zosnulých.

Ale je tu aj čas, v ktorom tak často rezonuje číslo „500“.

Ubehlo **500** rokov od udalostí reformácie.

Ubehlo **500** rokov od vzniku našej Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania.

Ubehlo **500** rokov, v ktorých Pán Boh neraz dokázal svoju milosť našej cirkvi.

A práve tej „500-vke“ sa venuje tretie číslo zborového časopisu nášho Cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Kraľovany, ktorý vychádza ako občasník.

Prajeme vám, aby vám čítanie prinášalo radosť a povzbudenie.

Kázeň slova Božieho

„Hospodin mocností je s nami, hradom prepevným je nám Boh Jákobov.“ (Ž 46,8)

1. Hospodin kladie pred nás svedectvo, že je **Bohom Jáko**ba. Jákob je jedným z patriarchov Starej zmluvy. Je menovaný v poradí ako tretí, po Abrahámovi a Izákovi, ktorý sa v dejinách izraelského ľudu zapísal poriadne zvýraznenými písmenami. Stal sa patriarchom, praotcom Božieho ľudu, ale nie pre svoje slávne skutky, veď v istom momente podviedol aj brata a dokonca aj otca, ale jeho meno bolo zapísané a zvýraznené pre Božie konanie pri ňom. Pán Boh sa k nemu priznal. Konal v jeho živote a konal aj skrze neho v životoch ďalších ľudí.

Keď vnímame, že Hospodin je Bohom, ktorý má históriu, vidíme, že Jákob je len jednou časťou celej mozaiky Božieho konania. Pán Boh konal v živote mnohých ďalších. Tak ako konal aj v živote nášho reformátora Dr. Martina Luthera. Posilňoval ho vo viere, viedol ho v horlivom hľadaní Božích právd, dával odvahu vystúpiť z radu vtedajších poloprávd šírených k ušiam a k srdciam ľudí a dostávalo sa mu aj vytrvalosti v pokore slúžiť, vyjavovať milostivého Boha, ktorý je blízky každému bohabojnému a kajúcemu kresťanovi.

Teda dnes sa k nám prihovára Boh, ktorý je nielen Boh Jákobov, ktorý je nielen Bohom vyvoleného izraelského ľudu. Prihovára sa Hospodin, ktorý je Bohom aj M. Luthera. Prihovára sa Hospodin, ktorý je Pánom svojej kresťanskej cirkvi, Ochrancom našej evanjelickej cirkvi, Hospodin, ktorý je Bohom každého z nás. A to aj napriek tomu, že nás dokonale pozná, že vidí aj naše nedostatky, že pozná aj naše slabosti. Napriek tomu, že bol svedkom našej minulosti a pozná aj našu prítomnosť, pristupuje dnes k nám a hovorí: Som a chcem aj naďalej byť Bohom každého z vás. Ste pre mňa vzácní.

Keby Dr. M. Luther nepresadil potrebu či priam nutnosť zmeniť liturgický jazyk bohoslužieb z vtedy používanej latinčiny do materskej reči národa, dnes by sme nepočuli to Božie svedectvo o Božej veľkej láske k nám. Dnes by sme nerozumeli slovám, ktoré by nám svedčili, čo všetko sa nám dostáva z Božích štedrých dlaní a z Jeho otvoreného srdca.

2. Ale Hospodin mocne a milostivo riadi všetko, čo má vo svojich dlaniach. Veď tak ako svedčil žalmista, Hospodin, náš Boh, je **Hospodinom mocností, je prepevným hradom**. Teda za patriarchmi, za celým Božím ľudom, za cirkvou, za nami stojí Ten, ktorý je mocným Bohom, ktorý už vyhral ne jeden zápas v boji s mocnosťami zla a ktorý nám ponúka bezpečie. Kresťanská cirkev si už prešla ne jedným ťažkým obdobím. Boli snahy o jej zničenie, o jej rozklad zvonka i zvnútra. Aj samotná naša evanjelická cirkev bola neraz napádaná, utláčaná, veriaci ľud bol prenasledovaný. Ale Pán Boh si svoj ľud chránil. V ťažkých časoch bol oporou, silou osvedčenou, útočiskom, uprostred ktorého sa netreba báť.

A to platí aj dnes pre Božiu cirkev, pre nás ako spoločenstvo, ale aj pre nás ako jednotlivcov. Pán Boh svoju cirkev nikdy neopustil a ani nás ako jednotlivcov neopustí. Kristov kríž je toho svedectvom. On stál, stojí a veríme, naveky bude stáť uprostred Pánovej cirkvi. Aby Boží ľud pamätal, že Boh prvý konal, že Boh sa prvý obetoval, že Boh prvý miloval.

Pán Boh neopúšťa, to len my ľudia opúšťame, to len my ľudia zabúdame, to len my ľudia vyprázdňujeme kostoly, opúšťame spoločenstvá veriacich... Pán Boh je verným Bohom so svojou láskou i so svojou mocou. Svojím svätým Duchom povoláva, zhromažďuje, osvecuje, posväcuje a sám privádza priamo pod Kristov kríž. Pán Boh je verným Bohom, hoci by sme kráčali temným údolím, nemusíme sa ničoho báť, On je stále s nami. Ukrýva nás vo svojich dlaniach, dáva nám pocit i realitu Jeho prítomnosti, Jeho blízkosti, Jeho ochrany.

A dáva nám aj ľudí, ktorí vyšliapali cestu viery pred nami a my môžeme vnímať stopy ich zbožného života. Preto dnes spomíname aj na Dr. M. Luthera a vnímame, akým nástrojom bol v Božích rukách. Vnímame pravé poznanie, ktoré sa mu dostalo, že Pán Boh je nielen nekonečne spravodlivý, čo vtedajšiemu ľudu naháňalo strach z prísneho trestu, ale že Pán Boh je aj nekonečne milostivý. Vnímame pravé poznanie, že k svojmu Bohu sa nedostaneme cez očistec, púte, relikvie a výpočet dobrých skutkov, ale jediná cesta je skrze Krista a Jeho golgotský kríž.

Dr. M. Luther spoznal Božie pravdy skrze čítanie Písma a tú možnosť máme aj my. Máme dostatok Biblií v rodnom jazyku, máme dostatok možností čítať i počúvať Božie slovo. Nezahadzujme tieto možnosti!

Lebo keď do nášho života prídu chvíle, v ktorých naša viera bude ako lodička zmietaná vo vetre zvodov, klamstva a poloprávd diabla, slovo Božie, slovo nášho Hospodina mocností, nám môže poslúžiť ako kotva, aby sme nestratili z obzoru cieľ plavby, ktorým je naša nebeská domovina.

„Hospodin mocností je s nami, hradom prepevným je nám Boh Jákobov.“

To je úžasné svedectvo, úžasný dar, ktorý je nám z veľkej Božej lásky podávaný.

Prijmeme dnes tento dar, nezabúdajme na pravdu Božej lásky k nám a ďakujme svojmu Bohu, že v ňom máme pevný hrad, útočisko pre celý náš život.

Amen

*Vzbud' ducha dávných svedkov, Pane,
čo Sion verne strážili
a vo dne, v noci neúnavne
o Tebe smelo svedčili,
nech mocne hlas ich svetom znie
a ľudstvo k Tebe privedie.*

*Daj, nech Tvoj oheň čím skôr vzplanie,
ožiari každý sveta kraj:
na žatvu svoju mnohých, Pane,
Ty pracovníkov vysielaš,
veď málo ich je, vidíš sám,
nuž pomôž, veď si žatvy Pán.*

*Zjav slovo svoje mnohým ľuďom,
vo viere predkov nech stoja,
daj zvíťaziť nad každým bludom,
praj cirkvi svojej pokoja
a láskou podmaň celý svet
pre mena svojho slávu, česť.*

*A daj, nech pravda Tvojho slova
prenikne v každý svet kút,
nech pohrne sa hufne znova
ku Tebe, Pane, verný ľud,
nech zrno Tebou zasiaté
prináša klasy bohaté.*

*Ty slávne dielo skončíš iste,
veď Sudca si a Spasiteľ;
hoc obzory sú ešte hmlisté,
za nimi predsa večný cieľ
vo viere jasne vidíme.*

A ty dáš viac, než prosíme.

(Evanjelický spevník, pieseň č. 278)

OSOBNOSTI REFORMÁCIE

Keď pootvoríme dvere histórie a nahliadneme na reformačné udalosti, vidíme uprostred Dr. Martina Luthera. Jeho pokladáme za reformátora našej cirkvi. O jeho živote a diele sme písali v prvom čísle nášho časopisu. Ale nemôžeme prehliadnuť ani ostatné osobnosti, ktoré sa nachádzali v jeho blízkosti a mali významný podiel na šírení reformačných myšlienok. Tak teda, zoznámte sa...

FILIP MELANCHTON

Narodil sa 16. februára 1497 v meste Bretten Jurajovi Schwartzertovi a Barbore r. Reuter. Študoval v Pforzheime, neskôr na univerzite v Heidelbergu a v Tübingene. Už v r. 1509 si pogrécťil meno Schwartzert na Melanchton.

Nemal ešte ani 17 rokov a už mal dostatočné vzdelanie, aby mohol prednášať. Bol nadaným učiteľom a reformátorom výchovy. Od r. 1516 sa stal lektorom gréčtiny vo Wittenbergu a časom našiel záľubu aj v štúdiu teológie. Vo Wittenbergu sa spoznal aj s Dr. M. Luther. Najskôr bol jeho obdivovateľom a neskôr spolupracovníkom a priateľom.

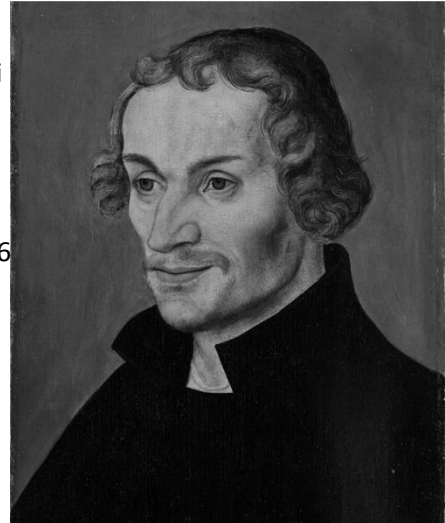
Prvým Melanchtonovým reformačným spisom sa nazýva 80-stranový spis, ktorý predniesol na sneme vo Wormse v r. 1520. Ospravedlňuje v ňom nielen Lutherov boj proti odpustkom, ale zdôvodňuje ho, že vystupuje proti zásadám. Okrem iného je tam napísané:

„Naša vec nie je vecou jedného človeka, ale je to vec Kristova. Keď obraňujem Luthera, deje sa to preto, lebo on evanjelium znovu na svetlo vyviedol. Luther nikdy nepomyslel na to, aby rušil pokoj cirkvi, trhal kresťanskú jednotu a pôsobil odboj proti Rímu.“

V r. 1520 vstúpil do stavu manželského s dcérou wittenberského mešťanostu Jeronýma Krappa – Katarínou. Pán Boh im požehnal štyri deti Annu, Filipa, Juraja a Magdalénu.

Spísal základné vieroučné pravdy vychádzajúce z Písma svätého a predniesol ich na sneme v Ausburgu v r. 1530. Poznáme ich pod názvom Ausburské vyznanie, ku ktorému sa naša cirkev priznáva, z ktorého vychádza aj dnes. Bol činný v službe aj napriek pokročilému veku a slabnúcemu telu. Svoje prednášky, preklady, spisy, polemiky, básne, učebnice písal do konca svojich síl. V rozhovoroch s priateľmi hovorieval: „Keď je to Božia vôľa, rád zomriem, túžim sa rozlúčiť, aby som bol pri mojom milom Kristu Pánovi.“ Zomrel 19. apríla 1560 vo Wittenbergu a bol pochovaný naproti Lutherovmu hrobu v zámockom chráme vo Wittenbergu.

*Odporúčaná literatúra: Filip Melanchton (autor: Daniel Veselý a Andrej Haduk)
- možnosť zapožičať si na farskom úrade*

ULRICH ZWINGLI

Myšlienky Dr. M. Luthera sa rýchlo rozšírili aj za hranice Nemecka. Jedným z hlavným ohnísk reformácie mimo Nemecka bolo Švajčiarsko, konkrétne mesto Zúrich. Na čele tej reformačnej vetvy bol Ulrich Zwingli. Narodil sa 1. januára 1484 vo Wildhause. Študoval na univerzite vo Viedni, neskôr v Bazileji. Bol ovplyvnený teológiou Erazma Rotterdamského, ale venoval sa aj politike. Vďaka intenzívnemu vzdelávaniu sa mu otvorili oči a začal vidieť neporiadky v cirkvi, hlavne vo veci odpustkov a odpustenia hriechov jedine v Kristovej krvi. Podobne ako Luther presadzoval názor, že jediným prameňom viery je Písmo sväté. Ale jeho myšlienky boli ešte radikálnejšie ako myšlienky Dr. M. Luthera.

V roku 1519 Zwingli takmer zomrel počas moru. Vtedy zažil osobné obrátenie a sľúbil Bohu, že ak ho ušetrí, zasväťí celý svoj život službe Kristovi.

Po štúdiách sa stal kňazom v Glare, neskôr aj v Einsiedelne. V jeho kázňach sa postupne odhaľovalo, čomu naozaj verí. Čoraz viac bolo vidieť, že sa neraz odchyľuje od tradičného katolíckeho učenia.

Spísal ho do 67 téz. V nich napríklad popieral moc cirkvi; vyhlásil, že hriech je len nedokonalosť; poprel transsubstanciáciu a povzbudzoval k slobodnému výkladu Biblie; zavrhol viditeľnú cirkev, tradíciu, pápežstvo, kňazstvo, svätú omšu, rehoľné sľuby, očistec, odpustky, sviatky, celibát, púte a relikvie; dohľad nad cirkvou odovzdal do rúk štátu; vonkajší kult zwinglianizmu sa obmedzil na modlitbu, čítanie Svätého Písma a kázne. Tézy boli spoločnosťou prijaté a hneď boli začaté reformy: z kostolov odstránené obrazy, sochy, oltáre a organ; zrušená svätá omša a organizovanie pútí; zrušené kláštory a kolégiá; zrušilo sa nevoľníctvo; reorganizovalo sa školstvo; katolíci a anabaptisti boli vyhnaní z mesta.

Zwingli žil v neoficiálnom zväzku, ktorý po roku 1525 verejne ohlásil. S manželkou Annou mal štyri deti.

S Dr. M. Lutherom sa stretol v Marburgu. V mnohých bodoch nového poznania sa zhodli, ale rozišli sa na učení o Večeri Pánovej, a tak sa na spolupráci nedokázali dohodnúť.

Ulrich Zwingli zomrel 11. októbra 1531 počas bitky pri Kappel, v ktorej stáli oproti sebe protestanti a katolíci. Zostalo po ňom rozbehnuté reformačné hnutie, ktoré sa potom spojilo s neskorším ženevským prúdom reformácie pod vedením Jána Kalvína.

JÁN KALVÍN

Narodil sa 10. júla 1509 vo francúzskom meste Noyon. Študoval v Paríži, v Oxforde a v Bourges. Najskôr to bolo právo a filozofia.

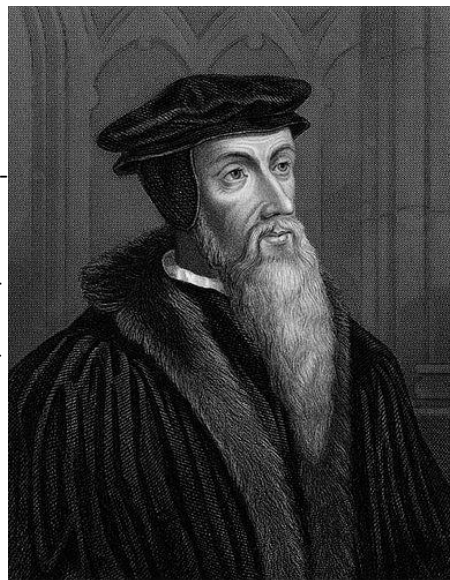
Vo svojich postojoch, ovplyvnený Ignáčom z Loyoly, sa staval proti reformácii a proti protestantizmu. Ale po stretnutí s niektorými reformátormi, nielenže zmenil svoj názor, ale aj študijný odbor. Stal sa študentom teológie, hoci svoju náboženskú premenu nejaký čas tajil. Svoje pôsobisko kazateľa našiel v Ženeve. Neskôr sa Ženeva stala útočiskom pre protestantských vyhnancov z celej Európy.

Kalvínovo hlavné dielo je „Učenie kresťanského náboženstva“, ale napísal aj mnohé komentáre ku jednotlivým knihám Biblie.

Kalvín je považovaný za predstaviteľa reformácie vo Francúzsku, dokonca za spoluzakladateľa jednej vetvy protestantizmu, ktorá sa podľa neho nazýva kalvinizmus. Vo Francúzsku bol tento smer nazývaný aj hugenoti a v Anglicku puritáni. Kalvínska reformácia sa rozšírila najmä do Holandska a Škótska a neskôr sa práve na jej pôde zrodili západné evanjelické a prebudenecké cirkvi.

Kalvín presadzoval myšlienku predestinácie: „Človek má svoj osud predpísaný a už dopredu je jasné, či pôjde do neba alebo nie, ale má sa správať po celý život tak, akoby jeho duša mala byť spasená.“ Upravil štruktúru bohoslužby – mala pozostávať z kázne, modlitby a spevu žalmov. Dbal na prísnu morálku a dodržiavanie Písma. Odmietal svetskú kultúru. Mnoho mladých ľudí neznášalo Kalvínovu prísnu disciplínu.

Zomrel 27. mája 1564 v Ženeve.

BEZ TEBA A S TEBOU

(Andrej Hajduk)

Bez Teba každá nádej by tu zvädla,
vyschli by pravdy, čistej lásky žriedla.
Bez Teba uvädlo by mnoho krásy v svete,
všetko by všedné bolo a nič sväté.
Bez Teba darmo by sa rozzvučali zvony,
v pokore ktoby zbožne hlavu sklonil?
Bez Teba ťažko by som chápať mohol
počiatok vecí, život pod oblohou.

S Tebou však ďalej do tých tajov vnikám,
pokročím, kam svet nevedie už nikam.

Bez Teba život zmysel akýže má?

V Tebe je pravda a cieľ vykúpenia.
S Tebou každá chvíľa je mi vzácna,
keď duši pokoj, radosť v Tebe našla.

REFORMÁCIA NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Reformačné myšlienky Dr. M. Luthera sa rýchlo rozšírili aj do ostatných krajín. „Neplatenými poslami“ sa stali študenti, ktorí odchádzali do rodných miest a dedín a prinášali získané múdrosti, poznatky, ale aj priamo Lutherove spisy a ďalšími takými boli obchodníci.

Aby sme si vedeli predstaviť, čo znamenajú slová „rýchlo rozšírili“, tak je vhodné spomenúť, že za pol storočia, teda za 50 rokov, po Lutherovom vystúpení vzniklo na území Slovenska 900 evanjelických cirkevných zborov. Bolo to aj vďaka tomu, že na uhorskom tróne bol **kráľ Maximilián**, ktorý bol naklonený evanjelikom.

Ďalšou významnou osobnosťou, ktorá prispela k šíreniu reformačných myšlienok na našom území, bol **palatín Juraj Thurzo**. Patril k vysokopostavenej uhorskej šľachte a hodnosťou palatína sa stal po kráľovi najvplyvnejším človekom v krajine. Svoj vplyv na dejinný vývoj vedel uplatniť pozitívnym a pokrokovým smerom. Dokázal krajinu viesť do pokojnejšieho obdobia bez vojen. Bol významným širiteľom humanistickej vzdelanosti a kultúry a v rámci nej prispel v k pozdvihnutiu slovenského národného povedomia. Svoju protestantskú orientáciu nezaprel ani pred katolíckym kráľovským dvorom Habsburgovcov, ktorému slúžil, naopak, aktívne podporoval reformáciu a podstatnou mierou prispel k osamostatneniu evanjelickej cirkvi a. v. v Uhorsku.

Reformácia na území dnešného Slovenska nebola len šírená a prijímaná, ale aj nenávidená a potláčaná. Habsburgovci, jezuiti a katolícki biskupi, ktorí sa spojili, sa snažili zastaviť šírenie reformácie na Slovensku. K najkrutejšiemu prenasledovaniu evanjelikov došlo za vlády **cisára Leopolda I.** Už keď nastúpil na trón, dal sľub, že zo Slovenska urobí čistokatolícku krajinu. Za jeho vlády odoberali evanjelikom chrámy, fary, školy, kňazov a poddaných nútili prestúpiť na katolícku vieru. Z tejto doby sú povestné 3 bratislavské súdy.

Neľahkými časmi si prešla cirkev. Ale šťastie je, že je cirkev Božia a Pán Boh sa o ňu po celé tie roky staral a stará sa aj dnes.

HISTÓRIA V OBRAZE

Malý evanjelický kostol na Panenskej ulici v Bratislave má na svojej stene vedľa oltára nádherný obraz zachytávajúci históriu kresťanov a evanjelikov na Slovensku.

Autorom je Prof. Ing. arch. Janka Krivošová, PhD. Obraz bol vyvesený na Pamiatku posvätenie chrámu v r. 1986.

Na vrchnej tretine obrazu je namaľovaná rozhodujúca udalosť pre všetkých kresťanov – krst Pána Ježiša v rieke Jordán.

Pod tečúcim Jordánom začínajú dejiny kresťanstva prenasledovaním kresťanov. Potom nasledujú vierozvestcovia Konštantín a Metod, Ján Hus, Dr. Martin Luther, Filip Melanchton, Ján Kalvín i slovenskí reformátori Konrad Cordatus a Leonard Stöckel, palatín Juraj Thurzo, Eliáš Láni i učiteľ národov Ján Ámos Komen-ský.

Vyobrazené je aj prenasledovanie evanjelikov a pri ňom Daniel Krman, Matej Bel, cisár Jozef II., štúrovci a mnohí ďalší naši národovci, básnici, kňazi.

Ak budete mať cestu do nášho hlavného mesta, nájdite si čas. Zavolajte na farský úrad a choďte sa pokochať krásou tohto umeleckého diela.

Fotka ťažko zachytí krásu obrazu.

HRAD PREPEVNÝ

Už o pár dní sa bude evanjelickými kostolmi niesť pieseň, ktorú v našich evanjelických spevníkoch nájdeme pod číslom 263 Hrad prepevný. Je to hymna celej Evanjelickej cirkvi a. v.

Autorom piesne v rodnej nemčine je Dr. M. Luther. Bola ním napísaná v r. 1529. Slová piesne sú inšpirované 46. žalmom. Pôvodne bola pieseň vnímaná len ako evanjelická hymna, no neskôršie si ju, ako svoju, preberali aj ďalší protestanti. Počas protestantských bojov slúžila na posilnenie bojového ducha a ako vynikajúci prostriedok ku „zápalu duše“ pri velebení Hospodina.

V neskorších storočiach hudobní skladatelia sa tiež nadchýnali touto melódiou a vsúvali ju do svojich diel, ako napr. Johann Sebastian Bach, Felix Mendelssohn Bartholdy, Giacomo Mayerbeers, Richard Strauss, Max Reger a rad ďalších.

Dnes nachádzame túto krásnu pieseň preloženú v mnohých jazykoch sveta a v niektorých aj vo viacerých verziách prekladu. Tak napr. v maďarčine sú dva preklady a v angličtine nachádzame viac ako šesťdesiat verzií prekladov piesne.

Väčšina inojazykových spevníkov podáva len tri strofy, kým nemecké, anglické a naše spevníky majú štyri. Pričom anglický evanjelický text, ako aj náš, asi najlepšie vystihujú pravú náplň originálu, pravý odkaz tejto piesne.

Prvý verš hymny je vytesaný na náhrobnom kameni Dr. M. Luthera, ako vyjadrenie jeho viery v Trojjediného Boha. A tak aj my z úprimného srdca v pokore pred mocným Bohom spievajme:

*Hrad prepevný je Pán Boh náš, zbroj výborná i sila,
z každej núdze vytrhne nás, ak by nás zachvátila;
veď starý nepriateľ zničiť by nás chcel,
veľká moc a klam strašná jeho je zbraň;
v svete nemá rovného.*

KATARÍNA VON BORA

Už sme menovali priateľov, spolupracovníkov, prívržencov a pokračovateľov myšlienok Dr. M. Luthera. Všetci patrili do jeho života, všetci nejakou časťou prispeli k reformácii v Nemecku či v zahraničí. Nebolo by dobré ich nespomenúť, či na nich zabudnúť.

Ale bola aj iná osoba, ktorá v Lutherovom živote mala dôležité miesto. Bola to jeho manželka Katarína von Bora. A ako sa hovorí: Za každým úspešným mužom stojí žena, tak vnímame aj vzácnosť Kataríny, ktorá stála za svojím manželom.

Narodila sa 29. januára 1499 v chudobnej šľachtickej rodine.

Už ako 5-ročnú ju rodičia dali do benediktinského kláštora v meste Brehna a o ďalších 5 rokov bola prijatá do ďalšieho kláštora. Teda rodičia jej vopred vybrali celoživotné miesto mníšky.

Ale keď sa Lutherovo učenie dostalo za kláštorné múry, s 11 ďalšími mníškami utiekla. Po nejakom čase, ako spoznala Dr. M. Luthera, vstúpila s ním, o 16 rokov starším mužom, dňa 13. júna 1525 do stavu manželského.

Pán Boh im požehnal šesť detí. Lutherovci dostali od vlády Augustiánsky kláštor, kde predtým Luther žil ako mních. Na prvom poschodí bolo 40 kláštorných izieb; boli obdobia, keď boli všetky plné. Okrem vlastných 6-tich detí, vďaka Martinovej добрote, bývalo u nich pol tučta Martinových neterí a synovcov. Keď jednému priateľovi zomrela žena na mor, Luther vzal domov jeho 4 deti. Katarína na oplátku priviedla domov svojich príbuzných, aj tetu Magdalénu, ktorá sa stala vychovateľkou Lutherových detí. Okrem detí tam žili aj súkromní učitelia a študenti. Vďaka Lutherovej sláve sa neohlásene zastavovali hostia napr. z Anglicka, Uhorska, zovšadiaľ.

O Kataríne sa hovorí, že mala rýchly jazyk a prchkú povahu, čo mohlo byť nebezpečné pre udržanie harmonického manželstva. Ale Dr. M. Luther sa s humorom vyjadril:

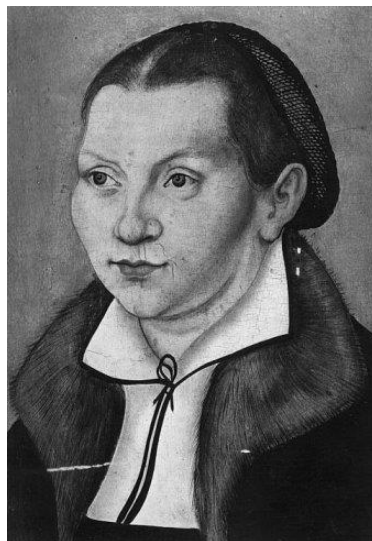
„V domácich záležitostiach sa podriaďujem Kataríne. V iných veciach sa nechávam viesť Duchom Svätým.“

„Musím mať trpezlivosť s pápežom, s bludármi, s mojou rodinou a dokonca aj s Katarínou.“

Katarína bola dobrou matkou a schopnou gazdinou, ktorá sa vedela postarať o farmu, záhradu i dobytok. Starala sa aj o rodinný pivovar.

Zomrela štyri dni pred najkrajšími sviatkami roka, 20. decembra 1552. Nachádzame správu o tom, že jej posledné slová boli:

„Držím sa Krista tak ako trň odevu a nepustím sa Ho za nič na svete.“

PRÍBEH

Vnúčik rabína Barucha Ezechiel sa hral so svojím priateľom na skrývačku.

Ezechiel sa schoval veľmi dobre a čakal, kedy ho priateľ nájde. Po dlhom čase čakania vyšiel z úkrytu, lebo stratil trpezlivosť. Po chlapcovi ani chýru, ani slychu. Ezechiel rýchlo pochopil, že jeho priateľ ho vôbec nehľadal.

S plačom sa teda pobral k svojmu dedkovi žalovať na priateľa. Vtedy rabín Baruch pozdvihol oči k nebu a povedal: „To isté vraví Boh: Skryl som sa, ale nikto ma nechce hľadať.“

(Z knihy O kázni a dáždnikoch, Kazimierz Wojtowicz)

LUTHEROVA RUŽA

Lutherova ruža je najznámejší symbol našej Evanjelickej cirkvi a. v. Ale kde vznikla, prečo sa dodnes používa, čo symbolizuje a čo znamenajú jej jednotlivé farby? Na to dnes prinášame odpoveď.

Lutherovu ružu používal Dr. Martin Luther ako svoj erb alebo pečať. Keďže naša cirkev nasleduje jeho učenie, jeho erb sa stal oficiálnym symbolom Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku.

Farby Lutherovej ruže ukrývajú v sebe niekoľko odkazov.

Čierny kríž v červenom srdci

Poukazuje na to, že kríž má byť v centre života kresťana. Predstavuje vieru v Ukrižovaného. Táto viera je prameňom skutočného šťastia a zmyslu života.

Bielá ruža

Symbolizuje Boží pokoj, radosť a útechu, ktoré dostáva kresťan skrze vieru.

Modrá plocha

Znamená nebo, symbolizuje počiatok nebeskej radosti, ktorú má už teraz veriaci v Pánovi Ježišovi. **Na modrej ploche pri lupeňoch ruže býva napísaný aj latinský nápis „vivit“, ktorý v preklade znamená „žije“.** Odkazuje na Vzkrieseného, ktorý zomrel za naše hriechy, ale ožil a žije. Pripomína kresťanom, že veria v živého Pána.

Zlatý kruh

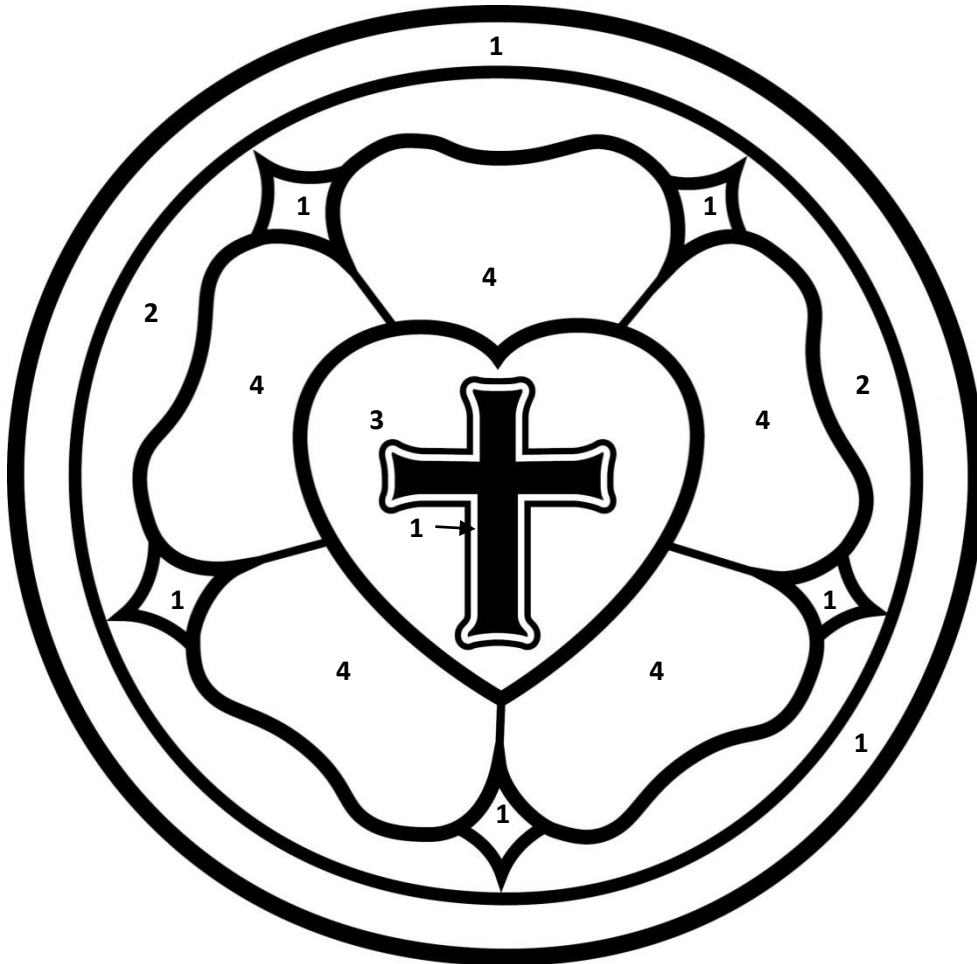
Nachádza sa po obvode a nemá začiatok ani koniec. Symbolizuje nekonečnosť nebeského šťastia, ktoré prevyšuje všetky radosti a majetky pozemského života a sveta.

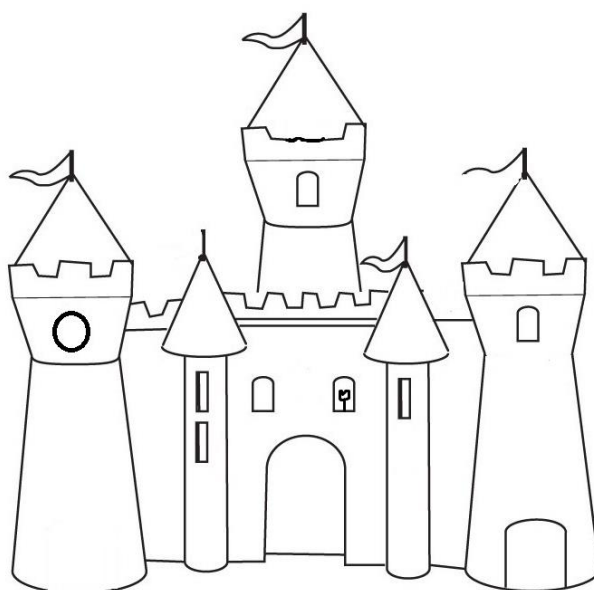
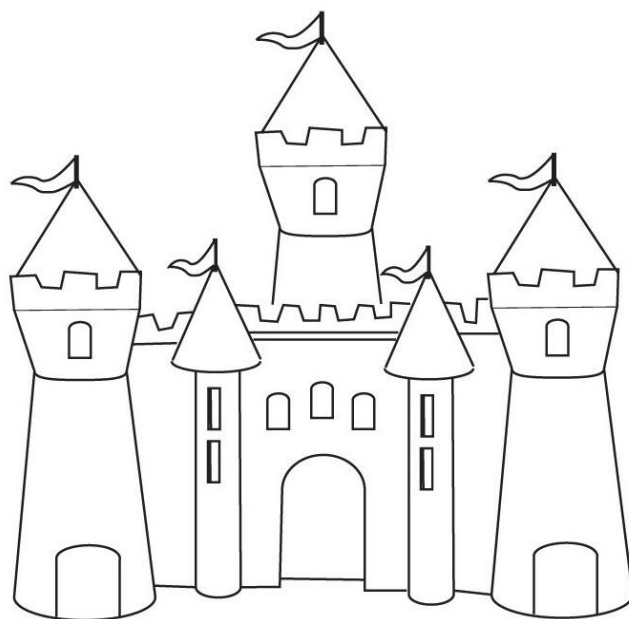
OKIENKO PRE DETI

Vymaľuj si Lutherovu ružu podľa nasledovných pokynov:

1. žltá, 2. modrá, 3. červená, 4. biela

Dr. Martin Luther napísal pieseň, ktorá je hymnou našej Evanjelickej cirkvi a.v.. Spieva sa v nej, že Pán Boh je naším hradom, ktorý nik nezničí a v ktorom sa môžeme ukryť do bezpečia. Nájdi na našich hradoch 10 rozdielov.

ZAMYSLENIE Dr. Martina Luthera

„Lebo tak myslíme, že človek ospravedlnený býva vierou bez skutkov zákona.“

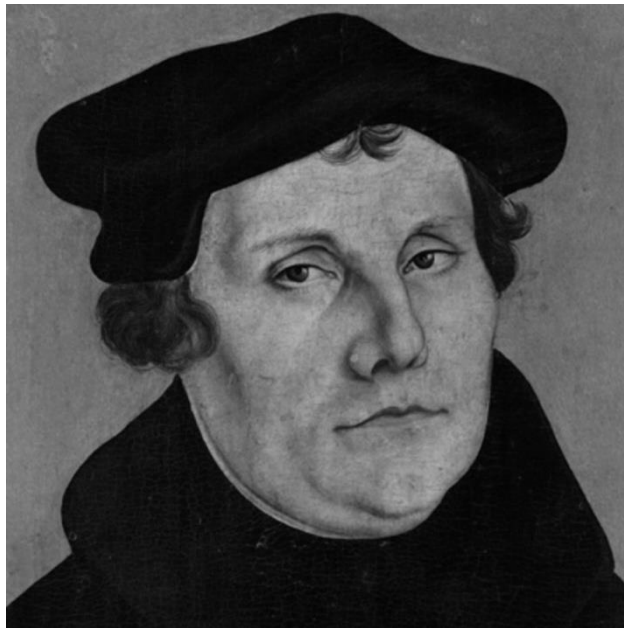
(List Rímskym 3,28)

Ako vysoko je nebo nad zemou, tak veľmi je vzdialený zákon od ospravedlnenia. V ospravedlnení sa nemá učiť, kázať ani uvažovať nič iné len jedine slovo milosti v Kristovi.

Zákon vôbec neslúži na dosiahnutie a napomáhanie spravodlivosti, ktorá platí pred Bohom. Ak sa chápe vážne, vedie a spôsobuje zúfalstvo; ak sa chápe ľahkovážne, privádza k pokrytectvu. Evanjelium tvorí bezpečných sebeckých ľudí; ak je správne chápané a vierou prijímané, vtedy tvorí zbožných, blahoslavených ľudí.

Kresťanská spravodlivosť je naša jediná záštita, a to nielen proti akémukoľvek násiliu a lesti ľudí, ale aj proti bránam pekiel, ako je povedané, že bývame ospravedlnení vierou v Krista, bez akýchkoľvek zásluh ktorýchkoľvek skutkov.

„Kto však nekoná skutky (alebo skutkami nechce byť spasený), ale verí v Toho, ktorý ospravedľuje bezbožného, tomu sa jeho viera (t.j. vierou prijímaná nevinnosť a spravodlivosť Kristova) počíta za spravodlivosť“. (List Rímskym 5)

REFORMAČNÝ KVÍZ

Over si svoje znalosti o Dr. M. Lutherovi.

1. Aké povolanie vybral otec pre Martina Luthera?

- a/ lekár
- b/ kňaz
- c/ právnik

2. Ku komu sa modlil Martin počas búrky?

- a/ Pán Boh
- b/ svätá Anna
- c/ panna Mária

3. Do akého kláštora vstúpil?

- a/ františkánskeho
- b/ augustiánskeho
- c/ benediktínskeho

4. Do akého jazyka preložil Bibliu?

- a/ nemecký
- b/ grécky
- c/ latinský

5. Koľko výpovedí spísal proti odpustkom a iným bludom učeníam?

- a/ 90
- b/ 97
- c/ 95

6. Kedy pribil výpovede na dvere zámockého chrámu vo Wittenbergu?

- a/ 31. októbra 1517
- b/ 31. októbra 1715
- c/ 31. októbra 1175

7. Pod akým menom sa skrýval na hrade Warburg?

- a/ Martin
- b/ Filip
- c/ Juraj

8. Ako sa volala Lutherova manželka?

- a/ Mária
- b/ Katarína
- c/ Margaréta

9. Obľúbený Lutherov nápoj

- a/ pivo
- b/ víno
- c/ voda

10. Kde je pochovaný?

- a/ v Eislebene
- b/ vo Wittenbergu
- c/ vo Wormse

(Správne odpovede: 1c, 2b, 3b, 4a, 5c, 6a, 7c, 8b, 9a, 10b)

UDIALO SA V CIRKEVNOM ZBORE...

DETSKÝ DENNÝ TÁBOR

V prvý týždeň letných prázdnin sa deti schádzali na farskom úrade, aby od pondelka do piatku spoznali, čo Pán Ježiš povedal sám o sebe (Ja som svetlo sveta, dobrý pastier, chlieb života, dvere, vzkriesenie a život). Popri tom si každý deň niečo zaujímavé vyrobili, zahrali sa a v súťažiach porovnali medzi sebou svojvytrvalosť. Jedno krásne doobedie sme prežili aj ranči v neďalekých Sučanoch.

DETSKÝ POBYTOVÝ TÁBOR

Aj tento rok sa konal detský pobytový tábor pre deti z cirkevných zborov Oravy. Bolo to 21.-25. augusta v Oravskom centre mládeže Rímsko-katolíckej cirkvi v Ústí nad Priehradou a z nášho cirkevného zboru sa ho zúčastnili tri deti. Okrem svojich rovesníkov mali možnosť spoznať členov Jákovovej rodiny. Deti z tohto tábora ďakujúc Pánu Bohu za Jeho ochranu a požehnanie vystúpili s piesňou nasledujúcu nedeľu v našom chráme Božom, ako aj v chráme v Istebnom a vo Veličnej.

DORASTOVÝ TÁBOR

Tím vedúcich z cirkevného zboru vo Veličnej pripravil tábor aj pre dorast Oravy. Konal sa 24.-31. júla v krásnom podtatranskom prostredí v Gerlachove. Žiaľ, že z našich „dorastákov“ išiel na tento tábor iba jeden.

Medzi **slávnostné, vzácné a výnimočné nedele** patrila:

- ✓ **Kajúca nedeľa** (20.8.), v ktorú sme pri spovedi vyznávali svoje hriechy a prijímali dary svätej Večere Pánovej.
- ✓ **Nedeľa s požehnaním na začiatku nového školského roka** (3.9.), ktoré dostali žiaci, študenti i pedagógovia s práním, aby im sám Pán Boh dával dostatok múdrosti a vytrvalosti.
- ✓ **Nedeľa s poďakovaním za úrodu zeme** (1.10.), kedy sme všetci, malí i veľkí, ďakovali nebeskému Darcovi za všetko, čo nám dáva a požehnáva. V rámci služieb Božích bola prisluhovaná sviatosť Večere Pánovej, so svojou piesňou vystúpil spevokol a deti program obohatili svojím divadlom.

MY SME PRACOVALI, PÁN BOH POŽEHŇÁVAL

- ✓ V mesiaci september sme vykonali rekonštrukciu vykurovacieho systému v chráme Božom. Po dôkladnom prieskume aktuálnych ponúk na trhu, po prieskume už nainštalovaných vykurovacích systémov vo viacerých chrámoch a po skúške niekoľkých vyhrievacích telies v našom chráme bolo staré neefektívne vykurovanie nahradené novými elektrickými olejovými radiátormi.
- ✓ V uplynulom období sa nám podarilo zrealizovať aj vystavanie novej garáže vo farskom dvore, ktorá nahradila predošlú garáž.
- ✓ Pristúpili sme aj k výrubu tují vedľa kostola, pretože poškodzovali majetok, ktorý sa nachádzal v susedstve.

UPRÁZDNENÉ MIESTO KOSTOLNÍKA/KOSTOLNÍČKY

K uprázdneniu miesta zborového kostolníka/zborovej kostolníčky došlo odchodom ses. kostolníčky Eleny Vojčákovej, ktorá zo zdravotných dôvodov nemohla pokračovať vo svojej službe. Chceme jej aj touto cestou, tak ako sme to urobili aj v chráme, poďakovať za jej obetavú službu, za hodiny i dni strávené v chráme. Zároveň jej prajeme, aby ju Pán Boh aj naďalej sprevádzal, posilňoval a chránil. Nie je dobré pre fungovanie v cirkevnom zbore, aby nebolo obsadené toto miesto. Preto vám kladieme na srdce, aby ste premýšľali, či by ste vy nemohli vykonávať túto službu pre zbor, či práve vás k tomu Pán Boh nepovoláva.

Ku sviatosti Krstu svätému boli rodičmi a krstnými rodičmi prinesení dvaja chlapci Theo Babušiak (17.9.)
Artur Záborský (15.10.)

Do stavu manželského dňa 7.7. vstúpili, lásku a vernosť si sľúbili
Petra Ferancová a Miroslav Lacko

Pán života a smrti odvolal z tejto časnosti dve sestry
ses. Annu Meškovú, r. Gallovú (20.6.)
ses. Emíliu Dubovskú, r. Žoviakovú (9.9.)

JESENNÁ VÝZDOBA: svietniky

Jeseň je krásna svojim pestrofarebným pláštom, ale niekedy nepríjemná svojim upršaným počasím. Preto prinášame nápady, ktoré môžu rozžiariť náš domov a potešiť náš zrak – svietniky. Zároveň nám môžu pripomínať, že Pán Ježiš je svetlo sveta, ktoré v reformačnom úsilí znovu jasne zažiarilo.

Na prvý svietnik je potrebná

- sklenená nádoba
- škorica
- mašľa alebo špagát
- lepidlo (napr. Herkules)
- sviečka

Tento svietnik vďaka škorici prinesie nielen potešenie pre zrak ale aj pre čuch.

K výrobe svietnika potrebujeme:

- sklenená nádoba
- farebné listy
- mašľa, špagát alebo iný zdobiaci materiál
- lepidlo
- svieca

Sklenenú nádobu olepíme farebnými listami a ozdobíme mašlou alebo iným zdobiacim materiálom.

Pri výrobe posledného svietnika potrebuje:

- sklenú nádobu
- šošovicu
- listy
- sviečku
- špagát

Šošovicu nasypeme na dno sklennej nádoby, k svieci špagátom priviažeme list a vložíme do sklennej nádoby so šošovicou.

OZNAMY

...srdečne pozývame na...

Služby Božie v Kraľovanoch (chrám Boží) každú nedeľu o 8.30 h.

Dňa **31.10.**, na 500. výročie Pamiatky reformácie, budú v našom cirkevnom zbore v chráme Božom prebiehať slávnosti s nasledovným programom:

8.30 hod. – Slávnostné služby Božie s odhalením pamätnej tabule a zasadením stromu reformácie

17.00 hod. – Reformačný večers dokumentom o živote Dr. M. Luthera, so slovom, piesňami, modlitbami

Taktiež pripomíname, že v sakrestii je nainštalovaná **Výstava** k tomuto výročiu.

Túžime si dôstojne pripomenúť toto významné jubileum našej Evanjelickej a.v. cirkvi a ďakovať Pánu Bohu, že svoju cirkev a nás uprostred nej chráni a požehnáva.

Služby Božie v Ľubochni (miestnosť na 1.poschodí Obecného úradu o 14.00h.)

29.10., 12.11., 26.11., 10.12., 25.12.

Dňa 29.10. – začiatok o 13.00 h.

Dňa 10.12. – s prisluhovaním sviatosti Večere Pánovej

Rozhlasové Služby Božie (9.05 h.)

Dňa 31.10. z CZ Zlaté

Dňa 26.11. z CZ Dobšiná

Dňa 24.12. z CZ Hnúšťa

Televízne Služby Božie (STV2 10.00 h.)

Dňa 31.10. z CZ Bratislava - Petržalka

Dňa 3.12. z CZ Párnica

Dňa 25.12. z CZ Chmeľov

Dňa **29.10. o 15.00 hod.** bude pri chráme Božom v **Dolnom Kubíne odhalený pamätník** k 500. výročiu reformácie. Bude to vyvrcholenie seniorálnych reformačných osláv.

Dňa **12.11. o 15.00 hod.** sa bude konať **divadlo Krvavý trón** pri príležitosti 330. výročia Prešovských krvavých jatiek v Kinosále v **Liptovskom Hrádku**.

Dňa **26.11. o 17.00 hod.** sa uskutoční v chráme Božom v **Partizánskej Ľupči opera Hrad prepevný**. Vstupenky je možné zabezpečiť prostredníctvom nášho farského úradu. Cena: 10 Eur

